

DIARIU POLITICU, COMERCIALE, LITERARIU.

(ARTICLELE TRAMISE ȘI NEPUBLICATE SE VORU ARDE.)

Directoriul diariului: C. A. Rosetti. — Gerantul răspundătoriu: M. Caludescu.

Pentru abonare și reclamă se voru adresa la Administratoriul diariului D. C. D. Aricescu, Pas. Român No. 13.

Abonarea pentru districte de . . . 152 lei
Șese luni 76 —
Trei luni 38 —
Abonamentele încep la 1 și 16 ale fie-cărui lune.
Ele se fac în districte la corespondinții diariului și prin poste.
La Paris la d. Hallegrain, rue de l'ancien comédie, 5; pe trimestru 20 franci.
In Austria la direcțiile postale și la agențele de abonare, pe trimestru 10 fiorini argintiu valată austriacă.

La eși în toate zilele afară de Lunia și a doua-și după Serbătorii.
Abonarea pentru București pe an . . . 128 lei
Șese luni 64 —
Trei luni 32 —
Pe lună 11 —
Ună esemplariu 24 par
Iosciunțile linia de 30 litere 1 lei
Inscripțiuni și reclame linia 3 lei

Comuna Cătun, 5 Maiu 1863.
ROMANIA.
D-lor Membri ai Consiliului Comunei Cătun.

La adresa d-stră N. 74 prin care imi cereți a ve răspunde contribuținea mea fonciară și personale pe trimestrul Aprilie, după ordinul No. 1071, ce ați priimitu de la D. Suptu prefectu, ve răspundu că am aflatu târziu, aici la moșie unde locuiescu, că On. Camera Legislativă a votatu împlinirea contribuțiilor de ori-ce natură numai pe lunele Ianuarie și Fevruarie, și a declarat afara din lege pe ori-cine va ordina saă va percepte acele contribuțiuni și pe alte lune nevotate de dinsa; In necunoscință daru de lucru amu fostu răspunsu contribuțiunile mele și pe luna Martie.

Vedendu inse acumu că aceste contribuțiuni mi le cereți și pe corintele trimistru Aprilie, suptu scrisulu, ca cetățenu și ca alegătoriu alu Colegiului directu de proprietari din acestu districtu, și gelosu pentru conservarea legiloru constituționale, ve răspundu că nu me potu face calcătoriu de lege, și voiu sta intr'insa, cumu amu statu totu d'ana, refusandu răspunderea ori-cării contribuțiuni pină cându va veni legea; saă pină cându me veți urmări și esecuta.

Primiți Domnilorū ect. ect.
Michail C. Athanasiu.

REVISTA POLITICA.

DIARIUL ECONOMIST are unu articlu in privința marelui ministru prusianu atatu de liberale și de constituționale, in cătu totă Europa vorbesce astă-și de numele seū, și cu tôte că nu inspiră uă mare admirațiune, mai cu sēmă in Englitera unde nu prē suntu înțelese ideiele sale constituționale, dar precum s'a vedutu s'a găsitu uă țēră unde gloria sa n'a lāsatu se dormă pe ministrii și s'a silitu, se silescu a ur-

FOIȚA ROMANULUI

OMENII ONEȘTI.

PARTEA ANTIA.

(Urmare).

X.

A doua și dup' acestă serată, miculă betrauu, curatū, elegante imbracatū, mai ca unu june de doue decii de ani, se presinta la Paulu Desolme.

— Domnule, îi dīse elū, viiū se te rog se-mi faci unu serviciū.
— Domnule, îi respunse Paulu, după ce-ī oferi cu politețā unu scaunū, n'am onōre a te cunōsce; daru, de e în putința mea a-ți fi folositoriu seū agreabile, sum la ordinele d-v.

— Dacă e așā ecă de ce e vorba, urmā betraunulū. Am multu de lucru și începū a imbrāni. Așū ave daru nevoiā de cineva inteligente care se-mi viiā in ajutoriu. Am auditu vorbindu

ma pasu cu pasu, și in fapte și in cuvinte, pe marele ministru prusianu.
Diariile nu prē suntu favorabilu acestu ministru, daru admiratori seī sciū forțe bine că unu asemenea ministru de bronzu nu se turburā și nu se opresce in cale fiindu că opiniunī publice i-a plăcutu a-ī dice că merge in prăpastiā.

Articlu despre care vorbimū, din Economist, începe cu aceste cuvinte: „Herr von Bismark începe a deveni uă ciumă publică, și termină cu acestea: „Herr von Bismark impinge la revoltā și înaintezā fără se se turbure pe uă cale din care numai uă eșire este cu putință: pentru acestă lū demunțiamū ca unu inimiču publicu alū păcii Europei.”

Diariul L'Europe de la 1 Maiu are unu articlu datu din London, in care citimū următoriele cuvinte:

„Ludovicu XIV — este adeverat — era omū care putea se intre in Parlamentu cu cisme lungi și cu bicușca in mână. Daru, mai anteu Ludovicu XIV era Ludovicu XIV, și apoi, insoțit sa avea celū puciu meritul d'a nu fi sistematic. Dovedā este că intr'ua și, tremurandu inaintea efectelor mării sale, aruncā bastonulū pe ferestrā, temendu-se d'a nu isbi p'unu gantlomū.”

„Herr von Bismark, care nu este „marele rege”, elū nu s'ar îngriji atātu.

„Dacă ministru prusianu voiesce ca Europa se vorbescă despre dīnsul, s'ā in ori ce chipū, atunci trebuie se fā multāmītū. Aici, celū puciu, lumea se ocupā de faptele sale c'ua prodigialitate de desprețū și de indignare de care, negreșitū, vanitatea sa nu se va turbura.

„Unu Ministru, socotitu constituționale, se cutede a dice unei Adunări a Represintanților poporului: „Vomū face rebelulū și fără aprobarea noastră”; unu ministru invitatū, in puterea Constituțiunī, se fā faciā la uă desbaterē care-lū priviā, se albā impudința a declara c'a auditu totu dintr'ua camerā vecinā, acestea suntū lucruri cari, in țēra de unde-ți scriū se parū monstruōse și cu neputința. In Englitera, unu ministru care și-ar permite uă asemenea purtare, ar fi nu numai gonitu îndatā din Camerā și resturnatū de la putere, daru datu afarā din so-

de d-ta cu avantajū, și dacă propunerea ce vinū a-ți face d'a fi secretariulū meu îți va putē conveni . . . unu cuvintū va fi in destulū.

— Acestā propunere imi convine din tôte puncturile, afarā numai dacă ocupațiunile de cari imi vorbesci, cerindū-mi prē multu timpū, nu m'arū pune in neputința d'a-mi urma cursulū de dreptū.

— Oī intrerupse străinulū, dacă n'ai alte obiecțiuni, îndatā ne vomū înțelege.

— Dorescū și eū.

— Imi veī dā doue ore pe și și veī alege timpulū care-ți va conveni mai bine . . . Ei bine, primesci?

— Cu plăcere, și chiarū d'astāși sum la dispozițiunea d-v.

— Astēptā! astēptā, trebuie se sciī retribuțiunea ce-ți potū dā . . .

— Ori care ar fi, domnule, intrerupse Paulu la rândulū seū, me voiū mulțami.

— Ba nici de cumū, ce dracu!

cietațe, ca unulū care și-a perditu titlulū de gentleman.

„Cel nu era destulū se anunțe Camerei prusiane că voru merge fără dinsa și fără budgētulū seū? Nu era destulū se-ī refuse ori-ce explicare categoricā in privința convențiunī închiātate intre Prussia și Russia, saū, cu alte cuvinte, ori ce controlū asupra politicei din afarā a guvernulū? Trebuia ore se o trateze ca cumū ar fi fostu nedemnā de cuvintele ce trebuiesc păstrate intre omenū de bunā companiā?

„Sperā ore in deliriulū vanității sale, se dovedescū lumii că elū are intrinșulū stofa unui alū doule Strafford? Daru aroganța lui Strafford a fostu hōla unui sufletū deosebitū; elū nu se cobori nici uă datā la insulte grosolane; și apoi, se scie unde l'a condusu, chiarū pe Strafford acea aroganțiā!

„Cea-a-ce e mai limpede in purtarea ministru prusianu, este că avilirea repesintatiunī nationale este uă afacere de sistemā. Intemeiandu-se pe flegma germanicā, elū socotesce fără îndouelā:

„Cā Camera prusianā va suferi tōte insultele care i se aruncā in faciā;

„Cā regimelē repesintativū va cădē prin acesta in disprețū; că poporulū, citindū desbaterile in care deputații suferū a fi tratați cându ca scolarī, cându ca subalterni, se va depărta de dīnsi cu indiferință, pōte cu desgustū;

„Ca vedendu-se unu rege capabile d'a invinge resistințele parlamentarie fără se aibā nici trebuința d'a alerga la uă lovire de Statū, va întorcel la cultulū forței brutale pe celū neotârșitū și șliciosū;

„Cā alergătorilū dupe funcțiunī atātu de numeroși in Prussia, se vorū grābi a duce închinăciunile lorū la picidōrele puterilū celei mai cutedătorie;

„Intr'unu cuvantu, că instituțiunile repesintative vorū muri de degradare prin care suntū isbiti aceia in cari ele se personificā.

„Remāne a sci pinā la ce punctū ishānda acestelū triste politice va fi înlesnitā de răbdarea omenilorū cari suferū atātea injurie. Economistulū îi comparā cu copilū cari abia au trecutū de vlrsta in care bătaiā devine nesuferitā, fiindū că pe lingā durerea fizicā s'adauge simțimintulū unei umiliri mai

trebuie se sciimū fā-oare din noi socotēla nōstrā. Nu-ți voiū ascunde că-mi placī . . . și cređū că trei mil de franci pe anū arū fi uă sumā raționabile?...

Paulu negāsindū unu cuvintū spre a raspunde, se uitā la străinū cu gura căscatā, par'cā i-ar fi dīsu: Al nu cumū-va ai venitū ea se ridi de mine?

Malițiosulū betrauu divinā cugetarea sea, și înțelegindū motivulū strimptorării selee, pāru că voiesce a o mări. — Dacă cređi că nu e destulū? dīse elū elū c'ua deplinā bonomiā.

— Te înșeli, domnule, strigā junele, imi oferesci de trei ori mai multū de cătu așū fi cutedatū eū a cere.

— Nici de cumū, junele meū amicū, acestā este retribuțiunea ce dā de ordinariū secretariulū meū, și de ore ce faci acea-ași lucrare, este dreptū se primesci acea-ași retribuțiune. Va se dīcā ne-amū înțelesū. La ce orā se te asteptū māne?

— D-ta, domnule, otāresce acea-a care-ți convine mai bine.

impungătorie de cătu însă-și durerea fizicā. Este destulū a spune asprimea cu care este judecatā aici răbdarea aretatā de deputații prusianū. Acumū căteva zile, Times oserva, c'unu tonū jumetate batjocuritoriu, jumetate tristū, că in Prussia, jumetate din omenii inteliginți după ce au trecutū pe rândū prin mānele ingrijitorilū oficiale de șoolā, ale profesorilū, ale sergentilū, se ducū a termina in vr'unū biurou alū guvernulū educațiunea lorū disciplinariā, ș'adāogea: „Pentru ce avēndū la dispozițiunea lorū nisce caī atātu de blānți și inaintea lorū, uā cale atātu de netedā, acei-a cari ținu frinele suntū atātu de puciu iscusitū spre a perde totū d'ana drumulū, a bāga in apă celū puciu doue rōte, ș'a se îngropa in noroiū. „Ecā ce aspre comparațiunē, ce cugētārī amare destēptū aici înfăcișarea, prē multū supusā, a repesintanților constituționale in Prussia.”

Fericitū Economist care dīcā că Herr von Bismark a devenitū uă ciumă publicā! fericitū Times care declarā că ministru Bismark s'a îngropatū in noroiū, și ridi cu atla amarăciune de blāndulū și flegmaticulū poporū prusianu! Fericitū Englosi cari ve indignați audindū numai purtarea acestulū ministru, și ve mirați cumū camera n'a datū îndatā afarā pe ministru care a insultatū-o ne fiindū faciā la desbaterē!

Voi sunteți fericitū fiindū-cā nu cunōșceți, se vede, uă țēră care crede a avē unu regimē constituționale, și in care ministru a desprețitū Adunarea, repesintatiunea nationale.

Voi nu sciți, se vede, că ministru din acea țērā dclarā că nu voiesce a pune in lucrare voturile Adunării, că nu se supune la controlulū seū, că n'are trebuință de concursulū majorității, remāne la putere chiarū in urma unul votū de neîncredere, decretā prin ordinațiā chiarū bugetele refutate de Adunare, și violēzā însă-și legea fundamentale stringindū imposite nevotate!

— Oī mie totū unā-mi face. Esti liberu de la 2 pinā la 4?

— Da.

— Ei bine, s'ā la 2 ore atunci... nu uita că te asteptū.

— Fiți sigurū.

— Pe māne darū. — Și betraunulū după ce strinse māna junelū, eși.

Eșise, cându eroulū nostru își aduse aminte că străinulū plecase fără se-ī spui unde locuesce. Alergā îndatā după dīnsulū.

— Domnule, domnule, me iertā, dīse elū, in momentulū cându străinulū, ajunsū in vestibulū, era se se cobōre: ai uitatū se-mi dāi adresa d-v?

— Al este adeveratū, dīse betraunulū, și scoțindū uă cartā, o dēdo studintelū și plecā ridindū pe ascunsū.

— Ancā unulū prinsū dīse elū frecāndū-și mānele după ce ajunse in stratā.

Elū făcuse uă faptā bunā.

Paulu, după ce-lū însoci pinā in pōrtā, se întorșe in camera seā! Elū

ar suferi unu asemenea ministru, cându pe deputații și omenii din Prussia îi faceți copii și caī blānți?

Ministru prusianu nu se turburā de ce se dīce impregiurulū seū, și merge n'ainte înfășuratū in desprețitōria sa neppure, pinā va bāga in noroiū și cele-l-alte doue rōte, îngropāndū-se de tōū, după cumū dīce Times.

Acumū in urmā, in miquloculū desbaterilū asupra proiectulū pentru reorganisarea armatei, unu deputatū, D. de Sybel a dīsu: „Cā dacă ministru rebelulū vorbesce de patriotisimū, va face bine a-și aduce aminte că dīnsulū a aruncatū merulū discordiei între, corōnā și poporū. Dacă d. de Roon voiesce pacea, s'o facā putinciosā prin retragerea sa.” D. de Roon declarā că dacă d. Sybel îlū acusā că n'are patriotisimū, acōsta este uă mare îndrāsnelū, uā arogante pretensiune; cuvēntulū germanū este *anmaassung*. Președinte Adunării îlū intrerupe și-ī iē cuvēntulū. D. de Roon protestā și declarā c'are dreptulū se vorbescō ori cându și ori cumū va voi. Președinte dīce c'ar fi intreruptū și pe d. de Sybel, dacă acestū deputatū ar fi vorbitū după cumū aratā d. Roon, nu-ī mai permite a vorbi și suspende ședința.

Les Débats condamnă chiarū teoria președintelū Camerei prusiane c'ar fi chīamatū la ordine p'unu deputatū care ar acusa pe ministri c'au violatū Constituțiunea, căci celū d'antēiu dreptū alū unelū deputatū este se denunție tōte actele pe cari le socotesce inconstituționale.

Este de mirare cumū, in unele țēre, ministri de rebelū nu prē voiescū a ținē socotēla de formele primite in desbaterile parlamentarie. Negreșitū că forța de care se vede încongiuratū unu asemenea ministru, n'isulā acestū curagiū și disprețū pentru formele parlamentarie, și d'aceana pōte și ministru nostru de rebelū, generariū și comandante superiorū alū armatei, a dīsu repesintanților naționilū: „ați îndrāsniitū.”

Camera Prusiei nu putea se indure fără șfirșitū atāta disprețū din partea ministruilū Herr von Bismark, ș'atāte aspre critice pentru flegmatica sa răbdare.

Ecā ce ne spunū cele din urmā scrii sositē din Berlin:

„Camera a făcutū unu proiectū de adresā care coprinde următoriele pa-

era rașiosū de bucuriā. 3000 de franci pe anū dīcea elū; asta e uā avere. Biētā mamā! cătu o se fā de fericitā cându va așā. — Darū cine pōte fi acestū betraundū, acestū bunū omū pare vine aici ca uā Provedința? — Nimicū mai lesne de sciutū, de orā ce am aci cartā sea.

Abi-și aruncā ochiī pe mica bucatā de chārtiā velinā ce-ī dedese necunoscutulū, și atātu de mare fu suprindearea lui Paulū, in cătu o lasā de-ī cădū din mână. Nu se putea increde ochilorū seī!

— D. Primu președinte alū curții regale! . . . In casa mea, mi-a strinsū mānā! Sum scāpatū, fortuna mea este asicuratā; viitorulū meū totū este aci, dīcea elū, și, in bucuria sea, nu putea stā in locū; āmblā in drēptā și in stānga, șeada, resturnā tōte! . . .

Se lucreze nu putea, n'era imposable. Decā deschidea uā carte, iāndurile icī jucaū, literele luā forme stranie, fantastice, cari-lū amēțaiū; elū era nebuñū.

sagie: Necutenitele căleări ale constituțiilor și politica ministeriului în afacerile externe, îndemnă Camera deputaților a ruga pe rege se depărteze persoanele, și mai mult încă, **SISTEMA** care amenință d'a duce țera la peire. Proiectul de adresă coprinde încă uă revistă retrospectivă a stării în care s'afă acum unu anu Prusia și dinastia, și cumu s'a schimbatu d'atunci și s'a periclitat în Germania și în străinătate acea situațiune. Camera deputaților nu mai vede nici unu mișlocu de înțelegere cu ministeriul și refuză d'a mai lua parte la politica actuală a ministeriului; daru va întrebuința toate mișlocele ce-i dă Constituțiunea spre a evita celu pucinu unu rebelu suptu domnia sistemei actuali. Regele se stabilizează dreptulu constituționale și se desfășiore erăși mindrul drapelu alu puterii și unirii naționali.

„Se stămu bine, se stămu cu frică. Se luăm aminte. I.

London, 13 Maiu. În mișloculu unci conversațiuni scurte asupra pretenției neînțelegeri a d-lui Odo Russell cu comandatele superioru franceze în Roma, Lordulu Palmerston dize: *Conformu cu raporturi demne de credință se organiză acum uă teribile bandă de tihari în contra Neapoli, Autoritățile franceze sunt răspundătoare pentru aceste manoperi, căci autoritățile papali sunt numai nisece simple păpușe ale acestora.*

— Citim în diariulu *Morning Post*: Reprăsentanții puterilor protectoru ale Greciei voru suscrie în curind aci (la London) protocoalele atingerii de nouu rege. Cestiunile de căpeteniă, cu excepțiunea unor amenunte financiarie, sunt regulate. Succesorii regelu voru avu a priimi religiunea grecă. Bavaria se va invita espresu și formale la conferință, pentru abdicarea sa; unu refusu la această invitațiune va remăne fără efect.

Berlin, 13 Maiu. Comisiunea pentru regularea afaceriloru camerei a luat în unanimitate deciziunea: Camera se bine voiască a declara: 1). Că președintele pōte intrerupe pe ori care oratoru, și pe ministrii; 2). Că prin uă asemenea intrerupere nu se vatemă de locu dreptulu constituționale alu ministriilor, d'a fi totu d'au ascultați; 3). Că din contra este contrariu constituțiunii, dacă ministrii voru arbitraricesce a face presință loru atârnată de condițiuni; 4). Că, prin urmare, camera nu pōte incuviința cererea espresă în epistola ministeriului. Partita progresului a decis în unanimitate rigidizarea unei adrese asupra situațiunii țerei, făcută dupe propunerea d-lui Virchow și modificată de bărbai de incredere luați din ambele mari fracțiuni. Centrulu stingu s'a pronunțat mai în unanimitate în contra imediatei trămiteri și voiesce mai înteu a se resolve cestiunea de ordine în litigiu. Partita progresului persistă însă și a-și infăcișiatu propunerea.

Viena, 13 Maiu. Imperatul a acordat amnistia tuturor aceloru persoane din Transilvania, cari au luat parte la evenimentele aniloru 1848 și 1849 precum și la comploturile sau alte crime politice de la 1853 și cari în urma acestora au fostu condamnați

XI.

La dou ore precise a două zi, eroulu nostru, în frac și cu legătură albă la gitu, străbătea uă curte mare pătrată și suia încetu una câte una treptele unei imense scări balustrată. Ajungind la capetulu ei, elu se epri, păru a cugetă unu moment, apoi scuturand răpede cugetarea ce părea a-lu preocupă, rădică ciocanulu de bronzu pe care unu capu de satiră ilu ținea în dinți, și bātu tare cu dinsulu. Ușia se deschise îndată. Unu băiatu de vre 25 seú 26 ani, cu haină oliviuă (măslini-nă) constatată cu nasturi mari de ocelu se arit.

— Ce dorește domnu? dize elu.
— Doreșu a vorbi d-lui președinte, respunse Paulu.

— Domnul are uă scrisoriă de audiință?
— Nu, daru d. președinte mi-a dat uă fatlinire pentru astăzi la dou ore, și trebuie se m'astepte.

la diferite penalități; nu numai sunt grațiați de restulu penalității, ci și de toate urmările legale ale sentințeloru judiciarie respective.

CUMU STĂMU ȘI UNDE MERGEMU?

III.

(Vezi No. de la 5 Maiu)

Amu terminat în articolulu precedinte partita financiaru și venim acum la partita: „administrațiunea internă.“ Cu cătu înaintămu cu catagrafia noastră, cu atâtu găsim lucrulu mai greu, mai obositoru, și; dacă n'amu fi obligați a ajunge la bilanșulu generalu, precum amu promis cititoriloru nostri, amu lăsa inventariulu acesta și ne amu căuta de trebă, căci calea pe care imblămu e alunecă și spinosă și n'avem dorință a ne face pensionari ai Statulu; preferim a plăti noi chiria pentru locuința noastră și a îngriji înșine de nutrimentulu nostru.

Centralizațiunea este ideia predominantă a administrațiunii noastre. Nu vomu tăgădui avantajele ce infăcișază acesta sistemă, daru nici nu ne putem ascunde desavantajele ei. Nu negămu de locu puterea centralizării, care, prin unitatea acțiunii face fărâș Statulu, daru care prin abusu se, paralisă totă acțiunea autonomă a provinciiloru, omoră spiritulu comunale atât de necesariu pentru adevăratulu progresu, pentru libera dezvoltare a națiunii. Franca este statulu cel mai centralizat, și, cu toate acestea, guvernulu său a recunoscut prin legiunea de la 23 Martiu 1832 defectele acestei sisteme, făcend uă distincțiune între centralizarea guvernamentale și cea administrativă. Acea lege începe cu următoarele cuvinte:

„Considerand că, de la căderea imperiului, abuzurile și esagerările de totu felulu au desnatat principulu centralizării noastre administrative, supstătuind acțiunii prompte a autoritățiloru locali, formalitățile întârziătoare ale administrațiunii centrali; considerand că se pōte guverna de departe, daru nu se pōte administra bine, de cătu d'apropu; că prin urmare, cătu este de importantă a centraliza acțiunea guvernamentale a Statulu, atăt de necesariu a descentraliza acțiunea curat administrativă...“

În aceste cuvinte ale legiuitorulu se esprime totu avantajulu și totu desavantajulu centralizării; ele facu uă distincțiune între centralizarea guvernamentale și cea administrativă, și ne arită foarte bine că se pōte guverna de departe, daru nu se pōte administra de cătu d'apropu. Convențiunea noastră, care încă pină acumu ne ține locu de constituțiune a consacratu același

— A! altu ceva... dize lacheulu. Bine voiesce daru a intră, domnule.

Paulu intră.

— Urmăză-me, domnule, urmă servitoriulu după ce mai antiu închise ușa. În capetulu unu lungu șir d'apartimente, prin cari trecu răpede, ajunseră în uă mică cămeruță pătrată, ce era și vestibulu și anticameră.

Astă cămeruță eră pardosită cu lăspeți de marmure albă și negră. Mobilarea sea se compunea d'au banchetă de frasinu alb acoperitu cu catifea săpată, și de câte-va scaune de trestia de cea mai mare simplicitate.

— Acumu dacă domnu voiesce a-mi spune numele se? dize servitoriulu.

— Paulu Desolme, respansu junele.

— Bine; ședți unu moment; me voiu întorcu.

Paulu n'avu timp a i se uru. Ușia pe care eșise servitoriulu se deschise îndată.

Elu fu introdus.

Betrănul, vedindu-l, se sculă,

principiu alu descentralizării administrative, dize în articolulu 46:

„Instituțiunile municipale, atăt ce le orașienesce, cătu și cele rurale, voru dobîndi totă dezvoltarea cătu coprinde stăpînările acestei convențiuni.“

În ajutorulu opiniunii noastre mai vine și unu autoriu franceze, a căru părere face autoritate. Domnul de Tocqueville dize în operea sa „De la démocratie en Amerique“ următoarele cuvinte:

„Centralizarea este unu cuvintu a-„desea repețitu în zilele nostre și, în genere, mai nimene nu caută a petrunde, a precisa înțelesulu lui. Sunt dou feluri de centralizare forte deosebite, pe cari trebuie se le cuoscem: bine. Esistă interese comuni tuturor părțiloru națiunii, precum formarea legiloru generalu și raporturile popululu cu străinii, și esistă altele speciale, proprie numai unei părți a națiunii, ca, spre exemplu, întreprinderile comunale. A concentra la unu singuru locu, sau într'au singură mână puterea d'a dirige cele d'anteu este a fonda cea-a ce voiu numi centralizarea guvernamentale; a concentra însă în acelu-ași chipu puterea d'a dirige pe cele d'alu douile, este a întemeia cea-a ce se pōte numi centralizarea administrativă. Se găsecu, fără îndoielă, ore cari puncturi, în cari aceste diferite feluri de centralizare se întîlnesc, se confundu împreună; daru, privind în parte obiectele ce sunt de domeniulu fiă căreia din ele, este lesne ale distinge. Se 'nțelege centralizarea guvernamentale dobîndesce uă mai mare putere, cându se împreună cu centralizarea administrativă. Atunci omeni se deprind a face apstracțiune completă de voința lor, se deprind uă ascultarea, cu supunerea nu uădată și asupra unu punctu, ci totu-d'aua și asupra tuturor puncturilor. Centralizarea atuncu, nu numai le supune prin forciă, ci le subjugă prin deprinderea lor; le izolază, luand câte unulu din mulțimea comune. Aceste dou feluri de centralizare își dau unu ajutoru reciproc și mutuale, se a-„tragu una pe alta, daru nu-mi vine a crede că sunt atăt de nedespărțibili. Suptu Ludovicu XIV Franca a vedutu cea mai mare centralizare guvernamentale ce a pututu esista v'ădată, fiindu că același omu, care făcea legile generale și avea puterea d'a le interpreta, represinta pe Franca în esterioru și lucra în numele ei. Statulu sunt eu, dize elu; și avea cuvintu s'o dize. Cu toate acestea suptu Ludovicu XIV. esistea multu mai pucină centralizare administrativă decâtu esiste în zilele nostre. — Astăzi vedem uă putere,

veni înaintea lui surfîndu, și-l dize întîndu-i mâna:

— A! ecă-te, junele meu amic; estî esact, pre bine. Ședți și se vorbim.

Paulu salută și șed.

— Mi-ai părutu camu suprinsu de visita mea de eri, și dize betrănul c'unu aeru jucos. Înțelegu, și cu toate astea nu trebuie de locu se te miri. Ca și d-la am fostu june, și ca și d-ta am întîlnitu pe ici colu, în calea mea, câte-va anevoinție, pre cari amu reușitu a le învinge, se înțelege, daru nu fără greutate.

La începutulu carierei mele, neavind u pe nimine spre a me conduce și a-mi servi de rașim, lipsitu de sperință și de avere, mi-a trebuit multa bărbăție, stăruință și pașință mai alesu, spre a nu renunța la luptă în facia pediceloru ce, la fiă-care pasu, se rădicau înaintea mea. Și încă pōte n'asii fi reușit a le învinge fără uă împingurare extraordinară, care, dându-mi mișloculu d'a pune picitulu

„Englitera, unde centralizarea guvernamentale este adusă la unu gradu forte înalt: Statulu pare a se mișca ca unu singuru omu, prin simpla sa voință rădică mulțimi numeroșe, a-„dună și transportă unde voiesce greutatea puterii sale. Daru Englitera, care în timpu de cinci-șeci de ani, a sevrșitu lucruri atăt de mari, n'are uă centralizare administrativă.“

— Cătu din parte-mi nu potu înțelege, că uă națiune pōte trăi, și mai cu sēmă pōte prospera, fără uă puterică centralizare guvernamentale, daru cređu că centralizarea administrativă nu pōte avea altu rezultat, decâtu d'a moleși poporele, cari se supun ei, fiindu că are permanența tendință d'a impucina în centrulu loru spiritulu cetățianesc. Este adevăratu că centralizarea administrativă ajunge a împreuna, la uă epocă ficșată și la unu locu determinat, toate puterile disponibili ale națiunii, daru este vetemătoria la reproducțiunea puterilor; prin centralizarea administrativă națiunea va triumfa mai lesne în ziua luptei, daru îndelungu va perde puterea sa; ea pōte contribui de minune la mărirea unu omu, daru nu la prosperitatea dănuitoră a unu poporu. Se luăm bine sēma, cându dizemu că unu Statu nu pōte avu acțiune, fiindu că-l lipsesce centralizarea, vorbim mai totu-d'aua, pōte fără s'o scim, de centralizarea guvernamentale. Auđim uădesea repeținduse că imperiulu germanu n'a pututu trage nici uă dată din puterile sale totu avantajulu puterilor; așia este într'adeveru, daru pentru ce? Pentru că puterea națională n'a fostu nici uă dată centralizată, pentru că Statulu n'a pututu face nici uă dată se fiă ascultate legile saie generale, pentru că părțile separate ale acestui mare corp uă avut totu-d'aua dreptulu său posibilitatea d'a refusa concursulu loru depozitariloru autorității comune, chiaru în privința aceloru lucruri, cari interesă pe toți cetățianii; cu alte cuvinte, pentru că era lipsit d'au centralizare guvernamentale.

Centralizarea administrativă este vetemătoria societății, popresce progresulu și omoră libertatea individuale, sēmăna cu guvernuulu despoticu, care întinde braciile sale peste societatea întregă și acoperu suprafacia ei c'ua țesătură complicată de nisece reguli nice, minuțioșe și uniforme, priurale cărui împletiture spiritele cele mai originale, sufletele cele mai viguroșe nu potu petrunde, nu-și potu face locu spre a întrece mulțimea. Ca și despotulu, nu pōte sfărâma vo-

pe prima treptă a scării, mi-a permis mai târziu a o sui totă și ajunge în capetulu se.

Ajungind uă dată la scopu, întorcindu-me în juneța mea prin cugetare și cugetand la neajunsurile de totu felulu ce fusesem nevoitu a suferi, la nedreptățile cele mari ce întimpasem, imi promisei a tinde mâna ș'a neteși calea ori căru june inteligente, onestă și de bună voință pe care întimplarea m'ar face se-lu întîlnesc, și care s'ar afla în acele-ași condițiuni în cari me aflasem eu uă dată. Pin'astăzi m'am ținutu de cuvintu, și n'am avut a me căi.

Sciū ce și s'a întimplatu; purtare ce ai avut te onoră, june, și ț-a atrasu totă stima mea. Urmăză și fi sigur că amica mea nu-ți va lipsi.

— A! domnule, dize Paulu sculându-se, și ingănand, turburatu cumu eră de emoțiune; nu sciū cumu se-ți mulțimescu...

— Lasă! lasă! intrerupe betră-

înțele, daru le pōte moleși, le pōte încovoia, le pōte dirige. Ea nu des-truge, daru împiedică d'a nasce; nu tiranisă, daru comprime, desnervă și stinge flacăra săntă a progresulu; c'unu cuvintu reduce națiunea a nu fi decâtu uă turmă de animalu timidi și industrioși alu căroru păstoriu este guvernulu.

Daru să părăsimu teremulu generalitățiloru și se venim pe terimulu speciale alu Romaniei. Dacă descentralizarea administrativă este comandată în ori care statu d'au politică sănătoșă, este cu atât mai multu comandată în Romania unită. Trebuie se recunoscem că frații nostri de dincolo de Milcovu au făcutu unu mare sacrificiu dorinței naționale; lașianii mai cu sēmă au perditu multu adoptand București de capitatele Romaniei. Pentru aceste sacrificie, națiunea este datoră Românilor de dincolo de Milcovu și speciale lașianilor uă compensare. Acastă compensare nu pōte fi altă de cătu dezvoltarea cea mai întinsă a instituțiunilor municipale precum le prescrie articolulu 46 alu convențiunii. Romania nu pōte avea dou capitali, daru acesta nu va se dize că lași se abdice însemnătatea sa. Capitatele Prusiei este Berlinulu, daru Königsberg, Colonia, Breslavia, și alte orașie au însemnătatea lor propriă; asemenea este și în Austria unde Buda-Pesta, Praga, Leopold, Gratz, Insbruck, Brunn au propria lor viță, propria lor esistență independinte de capitatele imperiului; asemenea este în Bavaria unde Augsburgulu rivalisă cu Munich; în Italia unde Milanulu, Neapole, Florenza, Palermo n'au mai pucină însemnătate, de și Torinulu este centrulu guvernulu. Pentru ce numai la noi se fiă silți lași a abdica, a perde strălucirea și însemnătatea? Orașulu Lipsca (Leipzig) în Sasonia are uă însemnătate necontestat mai mare de cătu capitatele regatulu și resedința regelui, Dresden; căci este centrulu comericiulu și alu inteligenței prin universitatea sa. Ce ne opresce a face și din Iași unu orașu alu muselor, una din universitățile române? — Ce ne opresce nu este de cătu greșita sistemă a centralizării administrative. În orbă noastră imitațiune a instituțiunilor franceze, ne amu acățatu de sistema centralizării, și, precum se 'ntimplă mai totu d'au una imitatoriloru, amu întrecutu modelulu ce-lu amu avut

nulu, estî unu băiatu de animă, asta este destulu. Așia daru, nici uă mulțămire nefolositoră. Se vorbim d'altu ceva.

Eacă, dize elu scoțindu dintr'unu mare portofoliu de marochin uă legătura de chărtie pe cari le întinse p'ua mesă, lucrulu ce ai se faci: sunt nisece judecăți pe cari vei avu a le citi cu atențiune și din cari imi vei face apoi unu resumatu cătu se pōte mai scurtu și mai chiaru. N'ai nevoie a te grăbi, numai se fiă gata pentru redeschiderea sesiunii, adică la Octobru, atăt este destulu. Mai târziu, adause elu, te voiu însărcină c'ua parte din corespondința mea. Așia daru, ecă-te instalatu. Astu cabinetu este d'acumu înainte alu d-tele; de ai nevoie de ceva, n'ai de cătu se suni, voiu pune pe Iosefu la dispozițiunea d-tele. Fără adio și speranță bună.

(Urmare pe mâno.)
Clément Renoux.

înaintea ochilor, Franca însași a recunoscut că dacă centralizarea guvernamentală este bună și necesară, centralizarea administrativă nu poate fi de câtă vetemătorie. Și câtă de mare a fost centralizarea Franței, totu n'au încetat provinciile și orașele lor d'a-și păstra însemnătatea și caracterul lor distinctiv; Bordeaux, Lyon, Marseille, Strasbourg, Boulogne n'a abdicat nici uă dată, de și Parisul concentră în sine comerțul, industria, artele și științele. Nu este numai uă datorie de recunoștință, este și un act politic a reda Iașianilor uă parte celă pucini din ce a sacrificat principiului uniunii.

În genere, dacă vom uă adevăratul progres, trebuie se dăm instituțiilor municipale totă întinderea și dezvoltarea compatibile ca starea noastră socială; se mănșim centralizarea guvernamentală, dară nu centralizarea administrativă, care nu poate fi de câtă vetemătorie, se dăm comunilor și districtelor autonomia lor.

N'avem trebuință a areta cu deamăntul tôte desavantajele ce aduce cu sine această stare a lucrurilor: guvernul care nu vede în prefectul Districtului de câtă ună agintă, un instrument politic, nu se preocupă de loc, dacă posedă calitățile necesare pentru un bun administrator, totu ce-i cere este devotamentul și susținerea la ordinele puterii centrale; prefectul se fiă un instrument docil al guvernului. Pră pucini se ntrăbă, dacă cunoscă districtul ce este chemat a administra? dacă a studiat trebuințele și resorșele, moravurile și obiceiurile locuitorilor? dacă știe a câștiga încrederea administrațiilor se? dacă posedă și bună voință și capacitate spre a împreuna în armonie elementele diferite și adesea ostile și a le conduce la un scop comun? Dacă posedă înțelegerea morale atât de necesară unui bun administrator? D'aci rezultă neapărat că, în genere, foarte pucini din prefectii de districte cunosc districtul lor și nici nu le este cu putință a dobândi acea cunoscință, fiind că, cându abia a început a se familiariza cu misiunea sa, se vede scos sau strămutat într'un alt district și silit a reîncepe din nou studiul său. Dăa schimbare a ministerelor în cei cinci ani după urmă a cauzat uă schimbare și mai dăa a prefectilor de districte, astfel în câtă a ajuns uă excepție ună prefect, care a ramas un an la postul său; cunoscem prefectii de districte, cari au cheltuit mai mult de câtă tôte apunțările lor pentru neconțințele strămutări de la un district la altul cari numai în chiriează casele lor de locuință de câtă cu luna, sunt alții, cari s'au ruinat, s'au înecat în datorie, creșind de datoria lor a reprezenta cu demnitate guvernul, a face cheltuieli indispensabile la sprijinirea autorității lor. Fiecare ministru de interne a trimis omenii se ca prefecti la districte omenii devotați lui, în care avea încredere într'un prefect, cu atât mai desu se strămută, căci ministrul îl permută la acelu district unde avea momentan mai mare trebuință d'un om cu totul devotat. Și fiind că Domnul ministru avea astă-și trebuință d'un om devotat, în cutare dis-

trict și mâine în cutare alt district, a rezultat că tocmai omenii cei mai devotați au fost espusi celor mai dese permutări. Se înțelege că interesele districtelor au fost reu căutate, sacrificate scopurilor politice ale guvernului și nici n'a putut fi altfel, căci prefectul, mai cu sémă în timpul alegerilor, nu putea a se ocupa de acele interese locale.

Închidem aci parța „Administrația internă“ și lăsam pe cititorii nostri a compara activul și pasivul. Dacă vor uă găsi că pasivul covârșese activul, vor recunoșce însă că și în acea parță, cunoscința reului ne arită remediul, descentralizarea administrativă, prin care pasivul se va preface într'un activ.

Winterhalder.

Jurisdicțiunea Consulară.

XII.

Ore guvernul lui Michaiu Sturda, și-au dat sémă de mărimea crimei ce desevarșia cându prin un simplu ofițiu, strada pe criminalii străini, spre pedepsire, în mânele străinilor, cându trâmitea sentințele tribunallor noastre spre executare în străinătate? Ore gândit-au acelu guvern, la glasul necorupt al istoriei, celă pucini, dacă n'ia păsătu de opinia publică? Eacă nisce întrebări, la cari, de ni s'ar uă pune, ne ar uă fi peste putință a responde. Numai nemuritorul Dante, i-a fost dat de sus a străbate, a se preambila prin infern. Noue nu. În timp modern, minuni de aceste nu se pră fac.

Spre a vedea, spre a măsura mărimea violării ce facu guvernul regulamentarii legilor ce gerăz materia ce ne preocupă, cititorii nostri vor bine voi a ne însoi la uă analiză ce vom uă face cu scalpelul dreptului, singurul instrument ce nu minte într'un studiu de natura celui nostru. Este bine, este uă datorie chiar, a cunosc greșele și reuțările predecessorilor nostri a apăsătorilor și tiranilor nostri, ca așa se ne ferim de a nu căde victima lor.

Am uă dău într'unul din articolele trecute, că străinii n'au nici un drept d'a cere statornicirea de tribunallri particulare în favorea lor, comisuni particulare, sau că procesele lor se fiă judecate a priore; în fine că nu pot uă eși din limitele dreptului comne. Sperăm a dovedi această. Eacă cum.

Cându tribunalele nostre va fi fostu competenți, fiă după natura lucrurilor, fiă în conformitatea convențiilor, espresse sau tacite, cându străinul va fi fost ascultat după formele țerei, și, asemenea pământianilor, i s'au deschis căile apelului în casu de nemulțumire și permisiune a legii; cându casul va fi cerut a se judeca definitiv după legile țerei, sentința trebuie a fi privită ca făcind lege între parți, într'un chip irevocabil. Astă-fel, străinul în contra căruia se va fi dat sentința această, este totă atât de pucini îndreptățit a se adresa către suveranul său pentru a cere reforma ei, pră câtă este și acesta în dreptu a-l uă asculta, cerind în esamenul său dreptatea aplicației legilor țerei în privirea faptului asupra căruia existe deja uă otărire pronunțată. Consecința firească a acestui principiu este că nu pot aparține, nici de cum, unei puteri străine de a admite un al doile proces asupra aceleiași cauze; eră celă ce o intență, este respinsu în tôte țerele prin excepția rei judicatee, fiă sentința pronunțată în contra unu supus al țerei, fie în contra unu simplu domiciliat. Ceva mai mult. Mai

înainte de a se fi judecatu cauza, judecătoria a căruia jurisdicțiune se va fi recunoscut de către ambele părți, este în dreptu a o mănșine, pedepsind pre acela care cu disprețul ei, ar voi se se adreseze încă la ună judecătoria străină. Acesta încă trebuie se respingă pre celă ce se adresează către dănsul. Toți cei ce posedă cele mai elementare principii de drept, știu că executarea unei sentințe pronunțată într'uă țără străină asupra persoanelor sau bunurilor coprinse în jurisdicțiunea unu tribunale, nu pot uă fi executate de un alt suveran, de câtă în urmarea unor convențiuni încheiate între Statu suverane amice sau confederate. Și convențiuni de aceste nu se încheia de câtă prin stipularea unor beneficii reciproce, și cu deplina cruțare a tuturor legilor fundamentale ale țerei. Multe și mari considerațiuni de amicitie, de vecinătate, de convenție reciproce mijlocescu pînă se viă staturile la această. Cari erau convențiunile, de firea această, ce încheiașe guvernul lui Michaiu Sturda cu staturile vecine? Și de n'au încheiatu, nu vedea el că strădind pe criminalii străinilor, cererea de dosare și sentința, făcută de acestia, nu era de câtă uă simplă formalitate, pulbere în ochi, eră nici de cum uă procedea către execuțiunea sentințelor noastre?

Numai reua voință, numai inoranția chiar și-a abecedeului juridic, au putut face pe un guvern, se uite că executarea unei judecări, fiind un act de autoritate publică, principiul independenței staturilor cere ca nici un act de această natură, se nu potă fi făcut de uă putere străină fără consimțimintul său. Înă, relațiunile de bună amicitie, cum dăserăm, considerațiunile de folosință și conviniția reciprocă, au făcut se se admită excepțiuni la principiul neexecuției judecărilor într'un Stat străin. Excepțiunile se statornicescu prin tratate între națiuni și națiuni, sau prin legile unu Stat, ce consacra principiul reciprocității, sau, în fine, prin simplul usu. — În totu casul însă, aceste excepțiuni, nu se întind pînă la aceea de a autoriza curat și simplu, exercițiul unei puteri suverane străine în statul unde se face execuțiunea. — Acesta ni-se pare, a o fi dovedit în destul d. fostu Jurisconsultu al Moldovei Papiu; Acesta rezultă și pentru Austria, din chiaru testul art. 36 alu codicii sale penale care rostescu apriat: sentințele penale, pronunțate de autorități străine, nu se vor uă executa nici uă dată în Austria. Și Austria are dreptate din punctul de vedere alu propriei sale conservări. În adevăr nici un stat n'au consimțit a suferi ca, în teritoriul său, execuțiunea unei otăriri străine se se facă în virtutea singurei autorizațiuni a judecătoria ce au pronunțat-o. Pretutindine statul a rezervat propriilor se judecatori puterea de a ordina această execuțiune. Legislațiunile diferitelor staturi diferesc numai asupra întrebării de a se sci: dacă judecătoria locului execuțiunii are a acorda autorizațiunea lui, exequatur, după uă simplă rechetă sau comisiune rogatorie, sau ca se o dă dupe revizuirea fondului contestațiunii?

Cându cineva se îmfacșeză la un tribunale și-i cere executarea unei sentințe străine, ceă altă datorie a acelu tribunale este de a examina dacă judecata cuprinde, sau ba, dispozițiuni contrare suveranității națiuni, în alu căruia teritoriul execuțiunea va se aibă loc, sau intereselor acestei națiuni, sau în fine dreptului public alu statului; și numai în casu de respunsu negativ asupra tuturor puncturilor acestora, tribunalele ordină execuțiunea. Cu atât mai greu se va libera acestu exequatur în materie criminală, ude casul infăcșiază un interes mai mare. Ori cum, părțulu n'au consimțit, celă proinu se presupune, că n'au consimțit, a fi judecatu de tribunale ce l'au cendannat. Ori, dacă, au consimțit, protestă în contra încheierii judecătorilor, în contra formei procedurii? Pote că are greșela, dară pote și dreptate. Cine are, cine pote fi judecătoria? Nimine în țără unde au

refugit el, sau unde l'au tratat un guvern național. Așa dară putem conchide ca sentințele nostre trâmise în Austria, Russia, sau ori unde alurea, nu se vor uă executa, fără uă convențiune prealabilă și întru câtă vor uă exista împiedicările pe cari le-am uă anunțat.

Atăta pentru execuțiunea sentințelor.

Dacă venim la tradițiunea criminalilor, putem afirma, bazați pe cele antăii somități juridice, că nici un stat liber, nici un stat ce are un guvern, uă estinșia propria a sa, nu pot uă fi obligat a consimți la tradițiunea unu criminal sau a unu prevenit criminalicescu, după cererea unei puteri străine, fiă acestu criminal supusul Statului căruia se face cererea, sau supusul și chiar atășiatul în serviciu puterii reclamante; sau, în fine, supusul unei a treia puteri, chiar și cându judecata ar fi fost pronunțată. „Sunt staturi, dice Martens, ca Franca, Russia și Marea Britania, cari refușă într'un chip constant, cereri de tradițiune, a-fără de singurele casuri înscrise în tratate excepționale. Tradițiunea prielor nostri supuș ce ar fi comisă uă crimă în străinătate, nu se acordă, nici uă dată, exceptând casul înscris în tratate. Strădarea străinilor, ce uă comis uă crime la noi, de asemenea se refușă generalmente.“

În adevăr, era un timp cându opiniunile publicistilor era împărțite asupra chestiunii de a sci dacă tradițiunea persoanelor acuzate de crime comisă în limitele teritoriului unu Stat, este obligatorie pentru statul unde aceste persoane au căutat un refugiu. Unii din scriitorii susțină că tradițiunea în acestu casu este obligatorie pentru națiuni chiar și cându n'ar exista vre uă convențiune speciale. Astă-fel uă opiniunea lui Groțiu, Burlamaqui, Vattel, Rutherford, Schmelzing și Kent. Dar alții, cari au isbitu a face teoriile lor uă înțelese și primite de tôte lumea, precum sunt Puffendorf, Voet, Martens, Kluber, Leyser, Kluit, Saalfeld, Schmaltz, Mittermaier, Hafer și Wheaton, dovedesc că trebuie uă convențiune speciale pentru ca un Stat se fiă ținulu formale de a acorda tradițiunea ce-i cere un alt stat. De nu, tradițiunea, remăne supusă în totu d'aura la aprefiațiunea și convențiile Statului căruia se cere. Invețiutul Mittermaier priveșce în însuși faptul, existenței atătoru tratate speciale, privitorie la această materie uă probă conchidetoria, că nu nfințeză printre națiuni un usu general care se constituă, asupra acestui punct uă obligațiune perfectă, și care se aibă puterea de dreptu internațional, propriu dău. Pînă și n sistema staturilor confederate, precum în Germania, America de Nord, această obligațiune este mărginită la condițiunile stipulate în pactele federali.

„În tratatele ce stipulează tradițiunea persoanelor urmărite sunt condamnate pentru crime, sunt pășite ori cari regule, mai cu deosebire de cătră guvernele constituționale. Regulele mai principale sunt: că Statul nu trebuie se acorde nici uă dată tradițiunea propriilor se naționali, nici pe a persoanelor condamnate sau urmărite pentru crime politice, sau curat locale, nici pentru delictu ușore; ce trebuie se acorde numai pe ale acelor refugiți ce sunt supuș lovirea condamnării și urmăririi pentru crime grave și de dreptu comun.“

„Eru tradițiunea de cătră un Stat a desertorilor militari al altu Stat, depinde erăși de convențiunile speciale dintre amendou Statu-rile.“

Teretele nostre, au încheiatu, în epoca Regulamentului, dou convențiuni cu guvernele crailor Galitiei și Lodomeriei, și alu Principatului Transilvaniei, pentru strădarea desertorilor. Cea 1-ia fu încheiată de Moldova la 4 Genariu 1838. Cea a doua de Muntenia la 1842. Convențiunea munteneșă

că, ni se pare mai conformu cu drepturile țerei, cu legile progresului și a perfectibilității, cu epoca în care se încheie, căci coprinde un articol în temeiul căruia fiă care din părțile contractanți își rezervă dreptul de a desface acestu pactu anunțându cea-l altă parte cu un an înainte. Guvernul Austriei au și făcutu usu de această facultate îndată dupe punerea în lucrare a Convențiunii din 1/10 Augustu 1858. Convențiunea Moldovană din 1838, nu prevede casul resiliției. — Urmăză dară ca acestu pactu se fiă perpetuu, și îngageză și pe generațiunile viitoare? Pote că s'au schimbatu timpii, trebuințele, pozițiunea politică a țerei; pote că condițiunile promise și acceptate la 1838, sunt pră onerose pentru țără, astăși, cum și sunt, — căci dacă ne-ar ierta locul am demuntra pînă la evidință că cu interpretarea posterioară dată de guvernul Austriei, literă și spiritul acestei convențiuni, s'au făcutu din guvernul Moldovei un adevărat gendarm de poliția austriacă; era din Convențiune, care avea la început un scop cu totul mărginit, determinat: strădarea desertorilor și vagabondilor, s'au făcutu un instrument de persecuțiune și prigoniri politice, precum se vedea în evenimentele de la 1849 și supu ocupațiunea de la 1848.

Curtea noastră de casațiune, țindu sémă de cantitatea principiilor de drept, de călcările flagranți ale autonomiei și legilor locale, enunțate mai sus, au casat și eliminat de prin sentințele instanțelor judecătorești de peste Milcov ce iau venit înainte, claușa strădării criminalilor străini, spre a-și primi pedepsa peste otării. Astăfel se întimplă cu otăriile desființate acum curți principiare din Iași, pronunțate 1 asupra a dou supuș rusesci, condamnați la morte pentru ucidere și 2 asupra unu supus austriacă condamnat la morte erăși pentru ucidere. Concluziunile d. Procuratoru Papiu, au fost aceleși din naintea ministeriului justiției din Moldova, (veđi art. din numerul trecut.) Curtea unindu-se cu aceste concluziuni, Avind în vedere § 19 din codica penale a Moldovei,

Considerând că cele otărite de curtea criminală, ce pedepsa condamnaților în procesul menționat se se executa Rusia, (sau în Austria) de unde sunt ei, nu este fondată pe nici uă dispozițiune legislativă a țerei;

Considerind că Curtea principiară, adoptand otărirea curții criminale, nu numai că a contra-venit § 19 din cod. cr. a Moldovei și nesușțindu-o pe nici un temei, de lege a dat uă otărire nemotivată în această privință;

Avend în vedere alineatul III de sub art. 37 și art. 13 din legea certii de casațiune.

Casăză, în interesul legii otărire curții principiare, (sau, după art. 63, eliminăz dispozițiunea otăriri în câtă privește strădarea culpabilului și o declară ca cum n'ar fi fost și fără nici uă putere, spre scop de a se aplica pedepsa în țără, după legile țerei, fără a se mai trâmte procesul la altă curte.

Așa dară etă uă jurisprudență pusă. Se sperăm că ea va fi constantă, și ca Tribunalele și curțile nostre, mai virtosu cele de peste Milcovă, vor uă se ține de dănsa; că adevărul vorbindu, acolo oficiul lui Michai Sturza, pentru strădări, încă are putere de lege.

I. M.

Cu deosebire următorului considerante, foarte interesante, intercalat acuma: „Considerand Pravila legilor imperatesci și bisericesci unde la Giova 259 stă scrisu. Răpituri se ceta în fiă ce loc unde ilu vor uă prinde. Cum s'ar dice un om ce va răpi vre uă miare de cinste din cetatea din Tirgoviste, și o va duce la Brașova în țără ungerescă sau la Moldova, dupe aceea și se va prileji se-lu prindă aici sub ținutul Tirgovistei atunci acela se va pedepsi de la Domnul munteneșu, eră de se va prinde sub ținutul Brașovului sau alu Moldovei, eră de se va pedepsi de la birourul locului același și atunci nici domnul din țără munteneșă nu i se cade se-lu trimetă acolo de va fi ungeru, sau Sasu, se Moldovean răpituri la județul de la Brașov sau la Moldova, nici oblădnitorul acelu loc spre domnul țerei munteneșă dacă va fi muntenu. numai ce se cade se adevereze judecătoria cu martori, omeni de credință, cum răpituri, atunci se va pedepsi și nu-lu va mai trâmte aiurea ș. c. l.“

¹ Tratatul de comerț între Franca și Hamburg, 1769, art. 9 reinouit în 1789. — Martens drept. gint. I. III. ch. III § 93.
² I. A. Ferd. Haas, dis. de effectu exceptionis rei judicatee in territorio alieno. Göttingae 1791; Vattel, liv II, chap. VII, § 84.
³ Martens, D. G. I. III. ch. III, § 94.
⁴ Același.

¹ Foelix, Traité du droit international privé No. 319 si segg. — Wheaton, El du droit int. Ed. III, l. I, pag 139 Kluber, de des. gens, partea II, titulu I, chapt. II, § 64 și 65.
² Martens, acolo, § 101.
³ Octolan, Regles internat de la mer, § I, p. 340 și 341.
⁴ Wheaton, op cit cap II § 15 veđi numeroșele autorități pe care se basază acesti scriitori.

